

masies --- en trobareu de primparades en el morro d'un ribast, al caire d'una *ensulciada* que recula ---», Pru. Bertrana (*Proses Bàrbares*, 94); «en vigílies de la suprema *ensulsiada*», Pous i Pagès (*Empordaneses*, 19).

Aquesta important variant en *-iar* no és, però, peculiar del català oriental, car reapareix a les zones més conservadores dels nostres Pirineus centrals, i allà amb la forma de radical sense *-l-* que hem vist en les dades tan antigues de Ribag., dels Ss. IX i X, i que trobarem encara en altres textos medievals. No hi ha vall que resti tan medieval com la Baronia de Rialb, entre el Segre mitjà i el Montsec («les *Hurdes* de Catalunya» en diuen): allà diuen *ensussiar-se* per 'esfondrar-se (un turó)': «lo Serradell del Pedró s a *nsusiats*» (havia estat plovent tot l'hivern i primavera, i s'havien escaguitxat aquells pendents argilosos, 1957). Variant que forma zona contínua des de la Conca de Tremp fins a les muntanyes Maleïdes.

Però així com en el Segre encara tenim la inicial *ens-* del cat. central, a Ribagorça i Pallars hi ha inicial *a-* o bé *de-*: «*Ex asosiats*» antiga esllavissada damunt Sarroca de Bellera (1957); «*lex desusiats*» a la vall ribagorçana de Malpàs (1957); «no podrà passar perquè hi ha un *desosjadé*» 'una ensulsiada (en el vesant d'un alt serrat)' Pont de Suert (1957). I a la Vall de Bof se sent pertot, sumant-se *de-* i *a-*, com *da-*: «veu aquell *dasosiát?*» Taüll (1953); «no hi ha cap *dasosiát* tan gran com la Ribampiedro» Bof (1953), «però si tire cap a les Bordes de Basco, trobarà una altra *az-bomegáda...*» «—? —Sí un *dasosiát*». És veritat que també hi ha algun cas de la terminació en *-ir*: «és un *sossider* petit que en diuen l'*Altra-Riba*» Erill (1978).

Allò explica el nom de la famosa *Font de Sossies*, voltada d'esllavissades, al massís de l'Ordal, entre Corbera i St. Andreu de la Barca (1954). *Sociés* cognom que *AlcM* registra en vuit localitats, des del Vendrell a les Serres de Prades, també a Sallent, i *Sucies* val. a Xàtiva i l'Olleria, *Sociats* a quatre poblacions, des del Maresme fins a Reus, i a Alzira; el *DAG.* troba *Sociés* a Mallorca l'any 1395.

La manca de *-l-*, com a la Ribagorça antiga i moderna, s'observa així mateix en la variant *ensuciar-se* registrada pel *DAG.* i en les pronúncies *ansosiá*, *ansosiáda* que *AlcM* atribueix al cat. occid. En fi l'*InuLC* troba tres vegades *socires* a l'alt Rosselló en el S. xv (cf. infra).

Des del CpTarr. cap al Sud regna, com hem dit, la terminació *-ida*, *-it*. *Ensulsida* tarrag. segons Montoliu (*BDC* VI, 43), i a Oliana (*AlcM*). Anoto «les terres estaven *ensolsides*» a la Ribera Alta del Xúquer (Càncer, 1962). En el Priorat: a la Vilella Alta, la part baixa de la partida dels Cabanets, en diuen «*La sulsida*; —I per què? —Perquè hi ha una *sulsida* de terres»; en el terme de Cabassers hi ha tres llocs dits *Solsida* (VBiete, *Rev. Cat. Geogr.* II, 1979); «*solsida*: ensulsiada» Moreira, *Folk. Tortosí*, 169. La pronúncia oscil·la entre *su-* i *so-*; pel que observo a Vallibona, amb *o* seria del parlar vell; amb *su-*, en el poble deien *sulsida*, però en l'antic mas de Fonollosa enlairat per la

Serra de Turmell, me n'anomenen tres, pronunciant sempre amb *o*: *la sòlsida* de la Font del Quinto, i les del Mas de Llepús, i Mas de Segura; Pont de les *sòlsides* a Hortells; una altra a Herbés, tres a les Coves de Vinromà, una amb *o* i una amb *u* a Cabanes de l'Arc. En una franja entre Val. i Llíria el substitueix el terme xurro *una kebrantá* (Olocau de Carraixet).

Més enllà reprèn, almenys des del Xúquer: «el *Tallat de la Font Freda*» diu l'informant de Bèlgida però a Carrícola ho canvien per *La Sòlsida*; un altre a Palomar; a les Penyes del Molí una deu «va provocar una *sòlsida* Montitxelvo (1962); «barranc de la *Sòlsida*» a Castell-de-Castells. Figuradament: «una *sòlsia* de billets (golpe de suerte)», *Canyissaes*, 130. Trobo junts un *sòlsit* i una *sòlsida* a Elx i al Pinós de Monòver. «Li diuen els Cascallars perquè va fer un *sòlsit*, i és tot de pedra solta» Benigànim, i semblant a Monòver i en el terme d'Alacant. Com a adj.: «La Penya *sòlsida*» Benidoleig; «La Fonteta *sòlsia*» Finestrat (1963).

Alart ja va cridar l'atenció a G. Paris i P. Meyer (*Rom.* VI, 436-7) sobre la germanor etimològica que ha d'existir entre els mots catalans i una sèrie de formes molts conspícues del francès arcaic que els precopen: *solcide*, *sòlsire* «effondrement», *sòlsis*, *sorsiz* «gouffre», oc. ant. *somsir*, *sossir*, trobaven ells en una sèrie de fonts ben conegudes en la més antiga documentació literària de França (*Rom.* VI, 148-149): *sousir* tr. «engloutir» en el màxim clàssic normand Benoit de Ste. More (*Chronique des Ducs de Normandie*, c. 1170), v. 25144 etc.; hi ha el subst. m. *soussi* «caverne souterraine» en el *Roman de Troye* (1912, VI, 179), i grafiat *sousci* id. en el *Roman de Thebes*, c. 1165, fr. occidental i alguns altres (no cal fer cas d'una variant *solsif* que hi apareix algun cop, *Thebes* I, 4873, amb aquella *-f* baldera i postissa de *soif* *siris*, *suij*, *éteuf*). I hom assenyalava un *souciere* en Gautier de Coincy (Sch-Gora, *ASNSL* cXLV, 308).

Amb llur *sòlsire*, *solcide*, s. f., posà aquell *solcides* ross. 1334, que ja hem vist; i amb *-r-*: «loco vocato a les *solades*, alias *sòlsires*» a. 1390, a Vilella, no gaire lluny d'Illa; «a les *Sòlsires*» en un doc. de Vinça de 1417, i de nou allí mateix diverses vegades en un de 1466 «vineam a les *solcires* --- vineam al Portell de les *Socires* --- heremum al Portell de les *sucires*».

Els vacil·laven quant a l'etimologia: MPMeyer d'un participi **sumpsus* de *sumere*; amb la seva gran autoritat GParis sostenia pendre per base un participi **sorspus* de *sorbere* 'xarrupar' fundant-se que un *sorbir* «engloutir» figura com a variant en un ms. del St. Alexis, 61e; Alart, fent massa cas d'una grafia *sousci* pensava en *subscindere* 'tallar per sota'. Però més tard, en l'*InuLC*, ja ell apunta cap a una altra banda, en adjuntar-li la cita de l'article del Busa-N., on per cert no hi ha el nostre mot, però com a equivalent de «fonte's la terra» posa «*subsido*, *insido*».

Que fonèticament no és desencaminat pensar en SÛBSIDÈRE ja ens ho mostra el cas vistest de OCCIDÈRE, cat., oc. i fr. *occir*, *ocire*; el fr. ant. *beneire* passa a *bénir* etc. I el llatí clàssic ja ens encoratja per aquest